

Farstasteget – ett steg i rätt riktning

Bakgrund

Vuxenenheten i Farsta bedriver en omfattande verksamhet med ett jämförelsevis stort antal missbrukare. Verksamheten är komplex då många har psykiska svårigheter. Andelen medborgare med utomnordisk bakgrund ökar i Farsta, vilket avspeglas även bland vuxenenhetens klienter.

Antalet hemlösa är högt, ca 30 % av vuxenenhetens klienter saknar egen bostad.

Vuxenenheten har f n 21 lägenheter för försöks- och träningsboende för missbrukare under rehabilitering. Företsättningen är att minst sex månaders drogfrihet kan uppvisas. Möjligheten att ge samtliga som behöver tillräckligt stöd för att kunna bryta sitt missbruk och att kunna få ett mer stadigvarande boende, är begränsad. Antalet lägenheter understiger behovet vilket medför att en kötid efter sex månaders drogfrihet tillkommer, en väntetid vars längd ej går att förutse.

Den som väntar på försöks- och träningslägenhet kan erbjudas någon av de 16 enrumslägenheter i förvaltningens enhet inom Farsta hotellhem. Två behandlingsassistenter ger stöd till de boende dagtid. Boendestöd ges även i mån av tid till de som bor i försöks- eller träningslägenheterna. Boendestöd till personer med egna lägenhetskонтракт för att förebygga hemlöshet kan idag endast ges i begränsad omfattning.

Det som idag framför allt saknas är alternativ för de som inte klarar kraven för de boenden som kan erbjudas. Det finns inte heller resurser att på ett bra sätt fånga upp de personer som hamnat utanför sitt boende.

Projektets inriktning och syfte

För att få till stånd en mer heltäckande boendekedja behövs en komplettering med ett lågtröskelboende. Projektet Farstastegets syfte är att i tre steg slussa hemlösa till ett mer stadigvarande boende och motverka att ny hemlöshet uppstår. Under den period då de olika boendalternativen erbjuds, ska ett kvalificerat boendestöd ges av utbildade behandlingsassistenter. I slutfasen inriktas stödet på att klara ett eget boende i försökslägenhet. Projektet ska vara ett alternativ på hemmaplan och bidra till att minska behovet av extern dygnet-runt-vård. Projektet ska integreras med vuxenenhetens ordinarie verksamhet.

Målgrupp

Målgruppen till lågtröskelboende på steg ett är hemlösa personer med missbruksproblem som har svårigheter att på egen hand ordna ett stadigvarande boende.

Målgruppen finns bland personer som bor på härbärge eller i annan tillfällig boendeform och bland dem som inte klarat ett boende med högre krav.

Målgrupp för steg två och tre är personer från de lägre stegen, men kan också vara personer som kommer direkt till dessa nivåer. Män är överrepresenterade i nuvarande boendeenhet. Möjlighet att särskilt erbjuda boende till kvinnor kommer att finnas.

Metod

För att ge en mer realistisk möjlighet till ett stadigvarande boende behövs en mer heltäckande kedja av stöd, boende och boendestöd. Som ett förberedande steg, innan steg

ett, ska de som kan tänkas bo inom Farstasteget erbjudas deltagande i projektet Porten, en planerad dagverksamhet för hemlösa med missbruksproblem. Syftet med denna verksamhet är att motivera och stödja deltagarna till att ordna upp sin situation, framför allt när det gäller boendefrågan. Deltagande i detta första steg i kedjan medför att den som erbjuds boende kommer att vara bättre förberedd inför detta.

Boende ska erbjudas i tre steg eller nivåer. Det första steget är ett lågtröskelboende utan absoluta krav på helnykterhet, men där drogfrihet/nykterhet är ett mål. Den boende ska inte bli utskriven på grund av ett återfall. Det andra steget är boende med samma förutsättningar som idag i förvaltningens enhet inom Farsta Hotellhem. Här krävs nykterhet i sex månader innan inflyttning. Det tredje steget innebär att den boende kvalificerat sig till en försökslägenhet. Det ska efter bedömning även kunna gå att börja på det andra steget direkt.

Gemensam grundsyn och förhållningssätt

En verksamhet med s k låg tröskel förutsätter ett väl genomtänkt förhållningssätt. Det behövs ett gemensamt synsätt, en medmänsklig förståelse av situationen för den som missbrukar och en förmåga att kunna sätta gränser. Personalen kommer därför att ges en grundutbildning. Samtliga i personalen ska ha möte en gång i veckan. Gemensam handledning behövs för att utveckla det gemensamma förhållningssättet. För att skapa en vi-känsla och ett engagemang som ska präglade verksamheten är det en fördel om personal och deltagare tillsammans kan ordningställa lokalerna.

Förutsättningar inom steg ett

Lågtröskelboendet inom steg ett förläggs till en egen enhet inom Hotellhem. Upp till åtta lägenheter kommer att disponeras för detta boende. Inom lågtröskelboendet ska de boende inte enbart krävas stabil nykterhet. Vid inskrivningstillfället ska den sökande dock vara nykter och uttrycka en önskan om att vara nykter. Den som får ett återfall ska inte bli utskriven. I stället ska det finnas en handlingsplan om hur man går vidare med återfallet. I handlingsplanen kan ingå att genomföra "Väckarklockan" eller liknande program för återfallsprevention. På ett morgonmöte, som hålls varje dag, går igenom hur dagen ser ut, vad man ska göra. Utöver återfallsprevention ska inte bedrivas någon behandling. Genom regelbundna stödsamtal med motivationsinriktning ska förutsättningar skapas för att kunna gå vidare till steg två. Utgångspunkt för verksamheten är att det inte ska anses som förvånande att det kan vara lite "gungigt" i och med de boendes nyblivna drogfrihet.

Till lågtröskelboendet behövs fyra utbildade behandlingsassistenter. Personal ska alltid finnas tillgänglig mellan kl 8.00 och 21.00. Beredskap ska finnas dagtid på helgerna.

Förutsättningar inom steg två och tre

Den som bor inom steg två ska ha varit nykter i sex månader för att kvalificera sig. Boende erbjuds i två korridorer i förvaltningens enhet inom Hotellhem. En korridordel med fem eller sex lägenheter kommer att vikas för kvinnor. Liksom vid steg ett erbjuds stödsamtal med motivationsinriktning samt vid behov återfallsprevention. (Väckarklockan) Två utbildade behandlingsassistenter är tillgängliga under dagtid. De kan vid behov även erbjuda enskilda samtalskontakter.

Som komplettering till boendet ska ett nära samarbete upprättas med två folkhögskolor, Tollare FHSK, Stadsmissionens FHSK. Inriktningen är att förmedla till de boende vilka möjligheter att utbilda sig som finns och vad utbildning kan ge. Personalen inom steg två är tillgängliga vardagar dagtid.

Den som tar steget över till steg tre är på väg till arbete och försörjning och har haft en längre tids stabil drogfrihet/nykterhet. Boende inom steg tre utgörs av försökslägenheter. Inom steg tre ges även stöd till personer som bor i lägenhet med eget kontrakt men behöver stöd för att upprätthålla nykterhet och undvika vräkning samt för att bryta isolering.

Aktiviteter

Personalen och de boende ska planera och genomföra aktiviteter tillsammans utifrån de boendes önskemål och behov, t ex besök på museum, bio, utställningar, Nobba Brass och Nubbe, utflykter i naturen etc. De boende ska hjälpa till att etablera kontakt och samverkan med lokala organisationer. Personalen ska stimulera de boende till att motionera och genomföra friskvårdsaktiviteter tillsammans. Kontakt med Farstahallen är etablerad.

Integration med övrig öppenvård

Vuxenenheten i Farsta har en öppenvårdsverksamhet som kan erbjuda sysselsättning i t ex snickeri eller kök för 10 personer åt gången. Öppenvårdsbehandling kan erbjudas åtta personer åt gången. Behandlingen bedrivs enligt Community Reinforcement Approach, en kognitiv metod som lägger stor vikt vid att involvera deltagarens nätverk och samhället runt om. Deltagaren är aktiv och lär sig att upptäcka vad som sätter igång missbruksbeteendet och vad som sätter igång det nyktra beteendet. Personer boende i Farstasteget ska kunna få företräde till sysselsättning och behandling inom öppenvården.

Förväntat resultat

Antalet hemlösa i Farsta minskar. Antalet som får ett mer stadigvarande boende ökar. Missbruket hos de deltagande förväntas minska både när det gäller kvantitet och intensitet. Behovet av avgiftning på sjukhus och institutionsvård förväntas därmed minska. Möjligheterna till förbättrad fysisk och psykisk hälsa ökar. Avhysning från egna lägenheter samt från försöks- och träningslägenheter förväntas minska utifrån stödet från den samlade stödverksamheten i Farsta. I de fall avhysning inte kan undvikas, kan lågtröskelboendet erbjuda plats på rätt nivå. Behovet av akuta insatser minskar därmed.

Projekttid

Projektet kommer att behöva en sammanlagd projekttid på fyra år.

Det är svårt att uppnå resultat på kort tid utifrån målgruppens mycket problematiska situation. Den första tiden behövs för planering, rekrytering och introduktion av personal och för att starta verksamheten.

Utvärdering

Utvärdering ska göras som en del i den dagliga rutinen. I slutet av det fjärde året sammanställs utvärderingen till en slutrapport.

Projektkostnader

tkr

Lågtröskelenheten, steg 1

Löpande kostnader

Personal inklusive jour och beredskap	1 600
Utbildning och handledning	30
Lokaler (hyresförluster, larm, lås, underhåll och renovering)	80
Förbrukningsmaterial, kost, aktiviteter	25
Administrativa kostnader	35

Kostnad vid igångsättning:

Larminstallation, nya mobiltelefoner	50
Renovering och inventarier	45

Ansökan första året 1 865 tkr

Ansökan år 2-4 1 770 tkr

Steg 2 och 3:

Stadsdelsförvaltningens kostnader beräknas bli ca 1 800 tkr per år